ECLI:LV:AT:2018:1203.A420229914.2.S

Lieta Nr. A420229914, SKA-34/2018

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2018.gada 3.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Vēsma Kakste, Dzintra Amerika un Veronika Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2013.gada 14.decembra lēmuma Nr. 22.10/L-34507 atcelšanu, sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 19.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2013.gada 3.maijā iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestā vienoto administratīvo dokumentu Nr. 0210/3-609626, pieteicējs /pers. A/ deklarēja transportlīdzekļa – lietotas 2004.gada izlaiduma automašīnas *Volvo XC90* – muitas vērtību 3000 ASV dolāru apmērā (2316,98 Ls), no kuras aprēķināja ievedmuitas nodokli 231,70 Ls un pievienotās vērtības nodokli 535,22 Ls. Dienests, veicot deklarētās preces apskati, neatzina pieteicēja deklarēto preces muitas vērtību par pamatotu, un uzlika pienākumu pieteicējam ieskaitīt depozīta kontā drošības naudu 1682,48 Ls.

2013.gada 14.maijā pieteicējs dienestam pieprasīja atmaksāt drošības naudu.

Dienests saskaņā ar Komisijas 1993.gada 2.jūlija regulas (EEK) Nr. 2454/93, ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Padomes regulai (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi, (turpmāk – Īstenošanas regula) 217.panta 1.punktu un Ministru kabineta 2011.gada 6.septembra noteikumu Nr. 691 „Noteikumi par nodokļu parāda galvojumu preču muitošanai" 31.punktu nolēma drošības naudu muitas nodoklim 508,30 Ls un pievienotās vērtības nodoklim 1174,18 Ls (kopā 1682,48 Ls) ieskaitīt valsts budžetā. Administratīvais process iestādē noslēdzās ar dienesta 2013.gada 14.decembra lēmumu Nr. 22.10/L-34507.

Dienests lēmumā piemēroja Padomes 1992.gada 12.oktobra regulas (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (turpmāk – Muitas kodekss) 31.pantu, nosakot preces muitas vērtību atbilstoši Kopienā pieejamiem datiem. Transportlīdzekļa vērtība tika noteikta 7400 Ls, par pamatu ņemot muitas rīcībā esošās ziņas no Vieglo, kravas automobiļu un motociklu cenu kataloga Nr. 39 (turpmāk – Cenu katalogs). Līdz ar to tika noteikta par preces importu maksājamā ievedmuitas nodokļa starpība 508,3 Ls un pievienotās vērtības nodokļa starpība 1174,18 Ls.

[2] Pieteicējs iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā par Valsts ieņēmumu dienesta lēmuma atcelšanu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 21.augusta spriedumu un Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 19.novembra spriedumu pieteikums noraidīts. Apgabaltiesa, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motīviem, norādīja turpmāk minēto.

[3.1] Muitas kodeksa 29.panta 1.punkts noteic, ka ievesto preču muitas vērtība līdzinās darījumu vērtībai, t.i., cenai, kas ir faktiski samaksāta vai arī būtu jāmaksā par precēm, pārdodot tās izvešanai uz Kopienas muitas teritoriju, un kas, nepieciešamības gadījumā, ir pārrēķināta saskaņā ar 32. un 33.pantu. Saskaņā ar šā kodeksa 29.panta 3.punkta „a" apakšpunktu cena, kas ir faktiski samaksāta vai arī būtu jāmaksā, ir kopējā pircēja samaksātā vai arī maksājamā summa pārdevēja labā par ievestajām precēm, un tā iekļauj visus pircēja samaksātos vai arī maksājamos maksājumus pārdevējam saskaņā ar ievesto preču pārdošanas nosacījumiem vai trešajai pusei, lai izpildītu saistības pret pārdevēju.

Savukārt Īstenošanas regulas 181.a.panta 1.punkts noteic, ka muitas darbiniekiem nav jānosaka ievedpreču muitas vērtība, pamatojoties uz darījumu vērtības noteikšanas metodi, ja saskaņā ar 2.punktā noteikto procedūru tās nav pārliecinātas, ņemot vērā pamatotas šaubas, vai deklarētā

vērtība ir Muitas kodeksa 29.pantā minētā samaksātā vai maksājamā kopsumma. Savukārt 2.punkts noteic, ja muitas iestādēm radušās 1.punktā minētās šaubas, tās var lūgt papildu informāciju saskaņā ar 178.panta 4.punktu. Ja vēl ir šaubas, muitas dienestiem pirms galīgā lēmuma pieņemšanas ir jāpaziņo attiecīgajai personai, pēc tās lūguma arī rakstiski, par šaubu pamatojumu, un jāsniedz tai pieņemama iespēja atbildēt.

[3.2] Muitas kodeksa 29.panta 1.punkts satur virkni nosacījumu, kas norāda, ka šīs metodes piemērošana nevar tikt attiecināta uz tādiem darījumiem, kad darījuma cenas noteikšanu nosaka apstākļi, kas nav objektīvi saistīti ar pašas preces vērtību. Šā panta 1.punkta „b" apakšpunkts noteic, ka darījumu metode var tikt piemērota tikai tad, ja pārdošana un cena nav atkarīga no kāda nosacījuma vai apsvēruma, kura dēļ vērtību attiecībā uz novērtētajām precēm nav iespējams noteikt.

Secināms, ka darījuma vērtība nevar tikt izmantota tāda veida darījumos, kas balstās uz īpašām norunām vai attiecībām starp līdzējiem, piemēram, dāvinājums, draudzības pirkums un citi tamlīdzīgi darījumi, kad darījuma cenu ietekmē līdzēju apsvērumi, kas nav saistāmi ar preces vērtības objektīvu noteikšanu.

[3.3] Pieteicējs deklarējis darījuma vērtību 3000 USD. Savukārt iestāde konstatēja, ka tādu pašu automobiļu pārdošanas cenu piedāvājums ASV apdzīvotās vietas Īstmolinas tuvumā bija no 6495 līdz 12 995 USD (no 3494,31 līdz 6991,31 Ls).

Izvērtējot pieteicēja iesniegtos dokumentus un sniegtos paskaidrojumus un aplūkojot internetā tāda paša veida automašīnu pārdošanas cenas ASV, dienestam pamatoti varēja rasties šaubas par deklarētās preces patieso vērtību, tādējādi iestāde pieprasīja pieteicējam iesniegt detalizētu informāciju, kas pamatotu noteikto preces vērtību un pieteicēja norādītā stūres iekārtas defekta ietekmi uz to, kā arī lūdza iesniegt maksājumu apliecinošus dokumentus par izmaksām, kas saistītas ar transportlīdzekļa transportēšanu no Īstmolinas ASV līdz Ņujorkas ostai ASV.

Secināms, ka iestāde veica tiesību normās paredzētās darbības, lai pieteicējam būtu iespēja iesniegt papildu dokumentus, kas varētu apliecināt deklarētā transportlīdzekļa darījuma vērtību.

Šajā gadījumā nav izšķirošas nozīmes tam, vai pieteicējs un pircējs ir norādījis nepatiesu cenu līgumā (fiktīva cena), vai arī darījuma vērtība tiešām tāda ir bijusi, bet tā saistāma ar tādiem līdzēju apsvērumiem, kas neļauj izmantot turpmāk šādā veidā noteiktu cenu muitas vērtības noteikšanā (piemēram, draudzīgas attiecības u.c.).

Iestādei nebija pienākuma izprasīt transportlīdzekļa eksporta deklarāciju, kas iesniegta ASV iestādēm. Šāda veida deklarācija, līdzīgi kā muitas deklarācija, satur dalībnieku paziņojumu par darījuma cenu. Eksporta deklarācija pati par sevi nevar novērst iestādes konstatētos faktus, ka transportlīdzekļa iegādes darījuma cena ir vairākas reizes zemāka par darījuma vērtību līdzīga veida darījumos. Līdz ar to eksporta deklarācija nevar ietekmēt novērtējumu, ka pieteicēja uzrādītā darījuma vērtība nav izmantojama muitas vērtības noteikšanā.

[3.4] No pieteicēja iesniegtajiem dokumentiem nav iespējams gūt skaidru priekšstatu par transportlīdzekļa zemo darījuma vērtību, jo pieteicējs nevar nodrošināt papildu pierādījumus, kas to apstiprinātu. Lietā nav objektīvi pārbaudāmu pierādījumu tam, ka transportlīdzekļa zemo vērtību ietekmēja tā tehniskais stāvoklis – stūres iekārtas defekts. Šāds apstāklis neizriet ne no viena pieteicēja iesniegtā dokumenta – pat pārdošanas līguma, kas būtu uzskatāms par dokumentu, kurā būtu jāiekļauj visas būtiskās ziņas par pārdodamās preces stāvokli. Norādot uz šādu apstākli, kas nopietni ietekmēja pārdošanas cenu, pieteicējs savu argumentu pamatojumam nav iesniedzis, piemēram, defektācijas aktu ar bojājuma aprakstu un nav norādījis, kādas detaļas nepieciešams nomainīt/remontēt, vai tāmi par remonta izmaksām, kas būtu sastādīta pirms transportlīdzekļa tehniskās apskates 2013.gada 19.jūnijā. Minētais samazina pieteicēja sniegto paskaidrojumu ticamību, ņemot vērā arī pieteicēja 2013.gada 17.jūnija paskaidrojumā norādīto, ka divas dienas pirms transportlīdzeklim veica tehnisko apskati, viņš vēl nebija veicis transportlīdzekļa stūres iekārtas remontu.

Ņemot vērā minētos apstākļus un to, ka nav iespējams piemērot Muitas kodeksa 29. un 30.pantu, iestāde pareizi noteikusi muitas vērtību, pamatojoties uz Muitas kodeksa 31.pantu. Tā noteikusi muitas vērtību pēc ikgadējā muitas kataloga datiem. Uz šādu datu izmantošanu ir norādīts arī lēmumā.

[3.5] Tā kā pieteicējs transportlīdzekli ieveda 2013.gada maijā, pamatoti ņemts vērā katalogs, kas sastādīts uz 2013.gada 1.aprīli. Secīgi – transportlīdzekļa cena nav noteikta patvaļīgi, lēmumā nenorādot izmantoto informāciju.

Nepamatoti ir pieteicēja iebildumi, ka iestāde izmantojusi informāciju par lietotas atbilstošas markas un modeļa automašīnas pieejamām cenām internetā, kas izrādījušās vairākkārtīgi augstākas par vērtību, ko norādījis pieteicējs, bet zemākas par noteikto muitas vērtību. Iestāde šo informāciju ir izmantojusi, lai pārbaudītu sākotnēji radušās šaubas par transportlīdzekļa zemo vērtību, kas izrādījušās pamatotas, bet muitas vērtības noteikšanai izmantojusi automašīnu cenu katalogu.

[3.6] Atbilstoši Īstenošanas regulas 178.panta 1. un 4.punktam un likuma „Par nodokļiem un nodevām" 38.pantam tieši pieteicēja pienākums bija iesniegt patiesu un skaidru informāciju par preces darījuma vērtību un dokumentus, kas to apstiprina, jo muitas procedūra notiek, pamatojoties uz pašas personas deklarāciju, un patiesas un skaidras informācijas un to apstiprinošo dokumentu iesniegšana ir vispārējs pienākums personai, kura deklarē preci muitas procedūrai.

Pieteicējs ne muitas iestādē, ne vēlāk tiesā nav iesniedzis tādus dokumentus, kas apstiprinātu deklarētās preces zemo darījuma vērtību. Tādējādi iestāde nav ieguvusi nevienu pamatotu pierādījumu patiesai samaksātai darījuma cenai, jo pārdevēja sagatavotais līgums vēl nepierāda patiesi maksāto darījuma cenu.

[3.7] Arguments, ka iestāde nav secīgi piemērojusi muitas vērtēšanas metodes, kā arī nav pamatojusi metodes izvēli, ir nekonkrēts, proti, pieteicējs nenorāda, kādu vērtēšanas metodi iestādei bija jāizmanto, kā arī nenorāda, ka tas novestu pie atšķirīga rezultāta.

Apskatot Muitas kodeksa 29.–31.punktā norādītās vērtības noteikšanas metodes, secināms, ka konkrētajā gadījumā nebija pamata piemērot citu metodi. Darījuma vērtības noteikšana vienādām precēm, līdzīgām precēm, vienas vienības vērtības vai izskaitļotās vērtības metodes (Muitas kodeksa

30.panta otrā daļa) ir piemērojamas vienīgi jaunai precei, līdz ar to šīs metodes nevarēja tikt izmantotas lietotas preces vērtības noteikšanai.

Līdz ar to iestāde pamatoti izmantoja Muitas kodeksa 31.panta pieminēto metodi, kas balstās uz Kopienas rīcībā esošo datu izmantošanu.

[3.8] Nav pamatots arguments, ka Cenu kataloga piemērošana nav pieļaujama. Cenu katalogs nav ne ārējs, ne iekšējs normatīvais akts, bet savākto ziņu apkopojums. Iestāde var izmantot pieejamo Centrālo muitas informācijas sistēmu, uz kuras pamata veidots minētais katalogs. Šāda kataloga izmantošanu paredz Muitas kodeksa 31.panta 1.punkts. Tas, ka informācijas izmantošana tiek apstiprināta ar dienesta Muitas pārvaldes amatpersonas lēmumu, nenozīmē, ka informācijas izmantošanas pamats ir iestādes iekšējā instrukcija.

[3.9] Pieteicējs norādījis, ka sākotnējā lēmuma pieņemšanas laikā iestāde nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma normas par lēmuma pieņemšanas termiņu.

Muitas kodeksa 6.pants paredz, ka muita pieņem lēmumu pēc tam, kad persona piegādā muitas dienestiem visu lēmuma pieņemšanai vajadzīgo informāciju un dokumentus. Tāpat 6.panta 2.punkts paredz, ka lēmuma pieņemšanas termiņu var pagarināt.

Administratīvā procesa likuma 64.panta pirmā daļa paredz, ka lēmums tiek pieņemts viena mēneša laikā, savukārt 64.panta otrā daļa paredz, ka termiņu var pagarināt uz laiku, ne ilgāku par četriem mēnešiem no iesnieguma saņemšanas dienas, par to paziņojot iesniedzējam. Atsevišķos gadījumos lēmuma pieņemšanu var pagarināt līdz gadam.

2013.gada 3.maijā pieteicējs iesniedza deklarāciju. Savukārt 2013.gada 4.jūnijā (ievērojot 1 mēneša termiņu) iestāde ir pieprasījusi pieteicējam līdz 2013.gada 17.jūnijam iesniegt šādus dokumentus: 1) rēķinus un maksājumus apliecinošos dokumentus par izmaksām, kas saistītas ar nopirktā automobiļa nogādāšanu no tā atrašanās vietas līdz Ņujorkas ostai; 2) rēķinus un maksājumu apliecinošos dokumentus; 3) skaidrojumu par zemo automobiļa darījuma vērtību. Vēstulē arī detalizēti atspoguļots muitas iestādes viedoklis par muitas vērtības noteikšanu un to pamatojošajām tiesību normām.

2013.gada 17.jūnijā pieteicējs iesniegumā norādīja, ka nepieciešamie pierādījumi par remonta nepieciešamību un izmaksām šobrīd nav viņa rīcībā.

2013.gada 19.jūlijā iestāde atkārtoti uzaicināja pieteicēju sniegt informāciju Muitas pārvaldei līdz 2013.gada 31.jūlijam.

2013.gada 30.jūlija vēstulē pieteicējs nesniedza pieprasīto informāciju, kā arī no vēstules satura var konstatēt, ka viņš nepiekrita iestādes viedoklim.

2013.gada 3.septembrī Muitas pārvalde nosūtīja pieteicējam vēstuli, kurā norādīja, ka iestāde turpina veikt pārbaudi.

2013.gada 24.septembrī iestāde pieņēma sākotnējo lēmumu.

[3.10] Muitas pārvaldes 2013.gada 4.jūnija un 19.jūlija vēstules ievēr lēmumus par termiņa pagarināšanu. Lai arī vēstulēs nav norādītas procesuālās normas, kas atļauj šāda lēmuma pieņemšanu, tajās tiek norādītas konkrētas darbības, kas jāveic pieteicējam, kā arī noteikti termiņi. Muitas pārvaldei bija tiesības pagarināt pārbaudes termiņu, lai dotu iespēju pieteicējam iesniegt pierādījumus, kas apstiprinātu viņa apgalvojumus, ka transportlīdzekļa iegādes cenu noteica apstāklis, ka transportlīdzeklim bija bojāts stūres mehānisms.

Vienlaikus Muitas pārvades 2013.gada 3.septembra lēmums par termiņa pagarināšanu faktiski paredz to, ka kopējais termiņš tiek pagarināts vairāk nekā par četriem mēnešiem. Termiņa pagarināšanu vairāk par četriem mēnešiem varēja veikt tikai iestādes vadītājs (dienesta ģenerāldirektors), turklāt šādā gadījumā jākonstatē, ka nepieciešama ilgstoša faktu konstatācija.

2013.gada 3.septembra lēmumu ir parakstījis Muitas pārvaldes direktora vietnieks, kā arī tas pēc būtības nesatur norādes uz apstākļiem, kas būtu pamats termiņa pagarināšanai vairāk nekā par četriem mēnešiem. Līdz ar to konstatējams, ka Muitas pārvalde ir pieļāvusi prettiesisku termiņa kavējumu sākotnējā lēmuma izdošanas procesā.

Apstāklis, ka iestāde kavē administratīvā akta izdošanas termiņu, dod tiesības personai vērsties ar apstrīdēšanas iesniegumu augstākā iestādē, proti, pieteicējs varēja iesniegt sūdzību dienesta ģenerāldirektoram. Konstatētais procesuālais pārkāpums neietekmē lietas iznākumu pēc būtības, jo iestādei arī pēc tiesību normās paredzētā termiņa ir obligāti jālemj par to, vai drošības nauda ir atmaksājama pieteicējam. Turklāt lēmuma pieņemšana ir jāpamato ar lietā konstatētajiem faktiskajiem apstākļiem.

[4] Pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību par spriedumu, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

[4.1] Tiesa nav vērtējusi apstākli, ka dienests izskatīja pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, bet to parakstīja dienesta ģenerāldirektora pienākumu izpildītājs, kas vienlaikus ir dienesta Muitas pārvaldes vadītājs un saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 14.[1]pantu pastāv pamatotas šaubas par amatpersonas objektivitāti, pieņemot lēmumu.

Tiesa nav vērtējusi Administratīvā procesa likuma 49.panta ceturto daļu, kas skaidri noteic, ka likumā noteiktā termiņā iestādei administratīvā procesa gaitā ir jāizpilda procesuālā darbība (lēmuma pieņemšana), kas iesniedzējam vai administratīvā akta adresātam ir nelabvēlīga, pēc termiņa izbeigšanās šo procesuālo darbību nevar izpildīt. Līdz ar lēmumu pieteicējam ir radīts gan morāls kaitējums, gan materiāli izdevumi, tāpēc lēmums ir uzskatāms par nelabvēlīgu. Arī Administratīvā procesa likuma 49.panta trešā daļa noteic, ka termiņa neievērošana pati par sevi uzskatāma par morālo kaitējumu Administratīvā procesa likuma 92.panta izpratnē.

[4.2] Tiesa nav pamatojusi savu secinājumu, ka darījuma vērtība nevar tikt izmantota darījumos, kas balstīta uz īpašām norunām vai attiecībām starp līdzējiem. Tiesa nav vērtējusi pieteicēja norādīto, ka Līguma par Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību 1994 VII panta īstenošanu (turpmāk – Līgums par Vispārējo vienošanos) 1.paragrāfā ir noteikts, ka par muitas vērtības pamatu uzskatāma darījuma vērtība, kas definēta 1.pantā. 1.pants ir lasāms kopā ar 8.pantu. Līguma 1.panta 1.punkts definē, ka importēto preču muitas vērtība ir darījuma vērtība, kas ir – faktiski samaksātā vai maksājamā preču cena, kas izmainīta saskaņā ar 8.panta nosacījumiem, kad tās tiek pārdotas eksportam uz importējošo valsti. Pieteicējs ir iesniedzis visus nepieciešamos dokumentus. Viens no būtiskākajiem pierādījumiem, ka prece (automašīna) tika pārdota eksportam no ASV uz Latviju, bez starpniecības, ir uzskatāma eksporta deklarācija. Pieteicējs iesniedza ASV eksporta deklarāciju muitas iestādei un lūdza muitas dienestu pārbaudīt un apstiprināt deklarācijas autentiskumu. Muitas iestāde šo lūgumu ignorēja, paužot maldīgu un nepamatotu viedokli, ka eksporta deklarācijā preces vērtība var tikt nenorādīta.

[4.3] Vērtējot jautājumu par eksporta deklarācijas pieprasīšanu, tiesa ir vērtējusi vienīgi Muitas pārvaldes argumentu, ka eksporta deklarācijā var nebūt norādīta darījuma vērtība vai tā var saturēt dalībnieku paziņojumu par darījuma cenu. Šis vērtējums ir absurds un neobjektīvs, tiek pārkāpts taisnīguma princips un tiesību normu saprātīgas piemērošanas princips, tiesību normu interpretācijas un analoģijas princips. Proti, Latvijā iesniedzot dokumentus muitošanai, dokumenti un tajos atspoguļotie dati (cena, svars, nosaukums utt.) tiek norādīti deklarācijā, vai tā būtu eksporta vai importa deklarācija, ja šie dokumenti ir maldinoši vai nepatiesu informāciju saturoši, tad var tikt piemērots sods par nepatiesu informāciju saturošu dokumentu iesniegšanu muitas iestādē atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[13]pantam. Šīs normas ir iekļautas kā vienveidīgas vai līdzīgas valstīs, kas ir Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalīb valstis. Arī ASV no 1995.gada ir Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalīb valsts, tāpat kā Latvija, un minētajā organizācijā darbojas vienota vispārējā vienošanās par tarifiem un tirdzniecību. Tiesai un iestādei šajā kontekstā būtu jāvērtē likums, balstoties uz analoģiju. Šo apsvērumu dēļ jāņem vērā, ka kopš 1999.gada 23.jūlija ir spēkā Latvijas Republikas valdības un Amerikas Savienoto Valstu valdības līgums par abu valstu muitas administrāciju savstarpēju palīdzību. Muitas iestāde šo līgumu izmanto bieži, lai noskaidrotu patieso muitas vērtību no ASV ievestajām precēm, bet šajā gadījumā bijusi pilnīgi pretēja rīcība. Pastāv pamatotas aizdomas, ka muitas iestāde ir pieprasījusi un saņēmusi no ASV eksporta deklarāciju, kurā apstiprinās pieteicēja norādītā patiesā vērtība, tomēr tā nav ņemta vērā.

[4.4] Iestāde jau iepriekš norādījusi, ka darījuma vērtība noskaidrota interneta vietnē. Tiesa norādīja, ka konstatētie apstākļi par cenas atšķirību ir pietiekams pamats, lai iestādei rastos pamatotas aizdomas par darījuma vērtību, tomēr tiesa nav ņēmusi vērā un vērtējusi pieteicējas norādīto Muitas kodeksa 31.panta 1.punktā minēto, kas nosaka, ja ievestu preču muitas vērtību nevar noteikt saskaņā ar 29. vai 30.pantu, to nosaka, pamatojoties uz Kopienā pieejamiem datiem, izmantojot pieņemamus līdzekļus, kas atbilst principiem un vispārīgiem noteikumiem, kas ietverti Līgumā par Vispārējo vienošanos un Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību – 1994 7.pantā. Minētā līguma 7.panta 2.punkta „c" apakšpunkts noteic, ka vērtību nedrīkst noteikt, pamatojoties uz preču cenu eksportētājas valsts iekšzemes tirgū.

[4.5] Tiesa nepamatoti atsaukusies uz Muitas kodeksa 30.panta otro daļu, tajā nav noteikts, ka uzskaitītās metodes ir pielietojamas vienīgi jaunām precēm, šajā pantā vispār netiek lietoti termini „jaunas preces" vai „lietotas preces". Šādi termini tika lietoti līdz 2004.gadam. Pieteicējs, pretēji tiesas norādītajam, skaidri norādīja, ka ir piemērojama darījuma metode. Pieteicējs norādīja arī uz likuma piemērošanas kārtību, ka minētajā līgumā ir noteiktas secīgas preču vērtēšanas metodes. Neskarot jautājumu, ka darījuma piemērošanu nosaka gan Muitas kodekss, gan Līgums par Vispārējo vienošanos, ka preču muitas vērtības noteikšanai pēc iespējas par pamatu jāizmanto vērtējamo preču darījuma vērtība, muitas iestādei bija jāpiemēro secīgi muitas vērtēšanas metodes. Muitas iestāde to nav darījusi, piemērojot pēdējo metodi, vien norādījusi, ka tā nevar novērtēt preci pēc iepriekšējām metodēm, to nepamatojot. Izmantojot Cenu katalogu, iestāde nav ievērojusi minētā līguma I pielikuma 7.panta piezīmi. Tiesa šo pieteicēja argumentu nav vērtējusi, vien atsaukusies uz jaunām un lietotām precēm, kas, iespējams, pielietots no tiesu prakses par laiku līdz 2004.gadam.

[4.6] Cenu katalogs nav ne ārējs, ne iekšējs normatīvais akts, bet apstiprināts ar muitas dienesta amatpersonas lēmumu. Muitas iestāde nav iesniegusi dokumentu, kas apliecinātu kataloga apstiprināšanu vai pieņemšanu, un tiesa to nav pārbaudījusi. Tādējādi tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 1.panta 6.punktu un 16.panta 1.punktu. Tiesas arguments, ka kataloga izmantošanu paredz Muitas kodeksa 31.panta 1.punkts, nav patiess un neatbilst minētajai tiesību normai. Tā tiek uzskatīta par Kopienas rīcībā esošo datu izmantošanas metodi. Starptautiskajā praksē tā tiek saukta par rezerves vai atpakaļatgriešanās metodi. Kopienas rīcībā esošo datu apkopojumu apstiprina tikai un vienīgi Muitas kodeksa komiteja. Tādēļ Cenu katalogs, kas veidots, izmantojot Centrālo muitas informācijas sistēmu, nav piemērojams, jo to nav apstiprinājusi minētā komiteja.

[4.7] Apgabaltiesa spriedumā norādīja, ka pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai. Minētie jautājumi vispār netika skatīti, un tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 327.panta pirmās daļas 1.punktam nav piemērojusi tiesību normu, kuru vajadzēja piemērot, kaut gan pieteicējs uz to norādīja.

[4.8] Rajona tiesa citējusi Muitas kodeksa 29.pantu, Īstenošanas regulas 181.a.pantu un secinājusi, ka muitas iestāde, ņemot vērā pamatotās šaubas, aplūkojusi tāda paša veida automašīnu cenas mājaslapā ASV. Pieteicējs norādīja, ka atbilstoši Līguma par Vispārējo vienošanos I pielikuma piezīmes 7.panta 2.punkta „c" apakšpunktam vērtību nedrīkst noteikt, pamatojoties uz preču cenu eksportētājas valsts iekšzemes tirgū. Tomēr muitas iestādes sākotnējā stadijā savas šaubas balstīja tieši uz ASV interneta mājaslapās norādītajām cenām jeb ASV iekšzemes cenām. Apgabaltiesa šo tiesību normu nav vērtējusi un piemērojusi.

[4.9] Rajona tiesa konstatēja, ka no pieteicēja iesniegtajiem dokumentiem un paskaidrojuma muitas iestādei netika gūts skaidrs priekšstats par preces darījuma vērtību, netika iesniegts arī defektācijas akts par preci. Pieteicēja norādīja, ka muitas dienests saskaņā ar Īstenošanas regulas 178.panta 4.punktu var pieprasīt dokumentus, lai noteiktu precei darījuma vērtību. Fakti un darbības ir apkopoti Muitas kodeksa komitejas Muitas vērtējumu nodaļas Muitas vērtēšanas dokumentu krājumā TAXUD/800/2002. Šo dokumentu Eiropas Savienības Tiesa atzinusi par būtisku palīglīdzekli, kas jāņem vērā, interpretējot normatīvos aktus. Šajā dokumentā ir iekļauts Muitas kodeksa komitejas komentārs Nr. 6 par dokumentiem un informāciju, ko muita var pieprasīt kā pierādījumus muitas vērtības noteikšanai. Šā komentāra 7.pantā ir norādīts, kādus dokumentus muitas iestāde var pieprasīt. Tie varētu būt rēķins, pirkuma līgums un pārvadāšanas dokumenti. Pieteicējs iesniedza šos dokumentus muitas iestādei, kā arī papildus iesniedza eksportējošās valsts deklarāciju. Iestādes nostāja, ka pieteicējam bija pienākums iesniegt preces defektācijas aktu, nav pareiza, to apliecina komentāru 12.pants, kas noteic, ka komentāros minētais neliedz muitai pieprasīt dokumentus no personas, kura nav deklarētājs, piemēram, ja tiek pieprasīts atvilkums (šajā gadījumā tas būtu traktējams kā automašīnas defekts un defekta novēršanai nepieciešamie līdzekļi) un muita uzskata, ka vajadzīgs ražotāja izdotais rēķins par ievestajām precēm. Šajā gadījumā muita var prasīt sniegt vajadzīgo dokumentāciju personām, kas nav deklarētājs (šajā gadījumā tas varētu būt automašīnas oficiālais pārstāvis Latvijā). Šo komentāru 12.pants arī netieši norāda uz Muitas kodeksa 33.panta 1.punkta „b" apakšpunktu un Līguma par

Vispārējo vienošanos I pielikuma piezīmes 1.pantam 3.punkta „a" apakšpunktu. Apgabaltiesa šo likuma normu nav vērtējusi un piemērojusi.

[4.10] Rajona tiesa secināja, ka iestāde pareizi noteica muitas darījuma vērtību, izmantojot Cenu katalogu. Apgabaltiesa norādīja, ka minētais katalogs ir informatīva rakstura, nav ne ārējais, ne iekšējais normatīvais akts, bet savākto ziņu apkopojums, kas veidots, pamatojoties uz pieejamo Centrālo muitas informācijas sistēmu.

Muitas kodeksa komiteja, kas vienīgā apstiprina Kopienas rīcībā esošo datu apkopojumu, vadās no Līguma par Vispārējo vienošanos I pielikuma piezīmes 7.pantam, kas noteic, ka muitas vērtībām ir jābūt pamatotām un 7.panta mērķiem un nosacījumiem atbilst saprātīgs šo metožu izmantošanas elastīgums. Cenu katalogā norādītās cenas nav elastīgas un pamatotas, šo katalogu Muitas kodeksa komiteja nav apstiprinājusi. Ne rajona tiesa, ne apgabaltiesa nav pieprasījusi attiecīgos normatīvos aktus par kataloga apstiprināšanu un pielietošanas pamatojumus, un līdz ar to nav tos vērtējusi. Arī Muitas kodeksa 31.panta 2.punkta „g" apakšpunkts noteic, ka par pamatu muitas vērtības noteikšanai saskaņā ar 31.panta 1.punktu nevar būt brīvi noteiktas vai fiktīvas vērtības. Tas precīzi norāda, ka, izmantojot Cenu katalogu, tam jābūt apstiprinātam kā normatīvajam aktam, pretējā gadījumā tas uzskatāms par informatīvu, kurā ir iekļautas brīvi noteiktas un neelastīgas vērtības. Apgabaltiesa minēto nav vērtējusi, bet izdarījusi secinājumus pieņēmumu veidā.

Motīvu daļa

[5] Muitas kodeksa 29.panta 1.punkts noteic, ka ievestu preču muitas vērtība līdzinās darījuma vērtībai, tas ir, cenai, kas ir faktiski samaksāta vai maksājama par precēm, pārdodot tās izvešanai uz Kopienas muitas teritoriju, kas vajadzības gadījumā ir precizēta saskaņā ar 32. un 33.pantu, ar nosacījumu, ka : a) nav nekādu ierobežojumu pircējam preces realizēt vai lietot, izņemot tādus, ko nosaka vai prasa tiesību akti vai valsts iestādes Kopienā; kas ierobežo preču atkalpārdošanas ģeogrāfisko apgabalu vai kas būtiski neietekmē preču vērtību; b) pārdošana un cena nav atkarīga no kāda nosacījuma vai apsvēruma, kura dēļ vērtību attiecībā uz novērtējamām precēm nav iespējams noteikt; c) pārdevējs ne tieši, ne netieši nesaņem nekādu ienākumu daļu no tā, ka pircējs preces atkal pārdod, realizē vai lieto, izņemot gadījumus, kuros saskaņā ar 32.pantu var izdarīt attiecīgus precizējumus, un d) pircējs un pārdevējs nav saistīti vai – ja pircējs un pārdevējs ir saistīti – darījuma vērtība ir pieņemama muitas vajadzībām saskaņā ar 2.punktu. Šā panta 2.punkta „a" apakšpunkts noteic, ka, nosakot, vai darījuma vērtība ir pieņemama 1.punkta nozīmē, pircēja un pārdevēja savstarpējā saistība pati par sevi nav pietiekams pamats uzskatīt darījuma vērtību par nepieņemamu. Vajadzības gadījumā ir jāpārbauda pārdošanas apstākļi un darījuma vērtība ir jāpieņem, ja sasvstarpējā saistība nav ietekmējusi cenu. Ja deklarētāja sniegtās informācijas vai cita iemesla dēļ muitas dienestiem ir pamats uzskatīt, ka savstarpējā saistība ir ietekmējusi cenu, tās dara zināmu deklarētājam pamatojumu un nodrošina tam pienācīgas iespējas sniegt paskaidrojumu. Pēc deklarētāja pieprasījuma, pamatojumu paziņo rakstveidā.

Muitas kodeksa 30.panta 1.punkts noteic, ja muitas vērtību nevar noteikt saskaņā ar 29.pantu, tā ir jānosaka, secīgi piemērojot 2.punkta „a", „b", „c" un „d" apakšpunktu līdz pirmajam apakšpunktam, pēc kura to var noteikt, ar noteikumu, ka pēc deklarētāja lūguma „c" un „d" apakšpunktu piemēro otrādā secībā; vienīgi tad, ja šādu vērtību saskaņā ar konkrēto apakšpunktu nevar noteikt, var piemērot nākamo apakšpunktu šajā pantā noteiktajā secībā.

Atbilstoši Muitas kodeksa 30.panta 2.punktam muitas vērtība, ko nosaka saskaņā ar šo pantu, ir: a) darījuma vērtība vienādām precēm, kas pārdotas izvešanai uz Kopienu un izvestas tajā pašā vai aptuveni tajā pašā laikā, kad novērtējamās preces; b) darījuma vērtība līdzīgām precēm, kas pārdotas izvešanai uz Kopienu un izvestas tajā pašā vai aptuveni tajā pašā laikā, kad novērtējamās preces, c) vērtība, kas balstās uz vienas vienības cenu, par kādu vienādas vai līdzīgas ievestās preces tiek pārdotas Kopienā vislielākajā kopapjomā personām, kas nav saistītas ar pārdevēju; d) izskaitļotā vērtība.

Kodeksa 31.panta 1.punkts noteic, ja ievestu preču muitas vērtību nevar noteikt saskaņā ar 29. vai 30.pantu, to nosaka, pamatojoties uz Kopienā pieejamiem datiem, izmantojot pieejamus līdzekļus, kas atbilst principiem un vispārīgiem noteikumiem, kas ietverti Nolīgumā par Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību VII panta piemērošanu, Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību VII pantā, šīs nodaļas noteikumos. 31.panta 2.punkts noteic, ka par pamatu muitas vērtības noteikšanai saskaņā ar 1.punktu nevar būt: a) Kopienā ražotu preču pārdošanas cena Kopienā; b) sistēma, kas paredz muitas vajadzībām pieņemt augstāko no divām alternatīvām vērtībām; c) preču cena izvešanas valsts vietējā tirgū; d) ražošanas izmaksas, izņemot izskaitļotās vērtības, kas noteiktas vienādu vai līdzīgu preču gadījumā saskaņā ar 30.panta 2.punkta „d" apakšpunktu; e) preču cenas izvešanai uz valsti, kas neietilpst Kopienas muitas teritorijā; f) viszemākās muitas vērtības vai g) brīvi noteiktas vai fiktīvas vērtības.

[6] Līguma par Vispārējo vienošanos Vispārējos ievada komentāros norādīts, ka ir nepieciešama taisnīga, vienota un neitrāla preču muitas vērtības noteikšanas sistēma, kas nepieļautu patvarīgu vai fiktīvu muitas vērtību izmantošanu. Tāpat atzīts, ka preču muitas vērtības noteikšanā pēc iespējas par pamatu ir jāizmanto vērtējamo preču darījuma vērtība.

[7] Tādējādi preču muitas vērtības noteikšanas kārtība, kas ietverta Muitas kodeksā, balstās Līgumā par Vispārējo vienošanos noteiktos pamatprincipos. Kā norādījusi arī Eiropas Savienības Tiesa, Eiropas Savienības regulējums muitas vērtēšanas jomā ir vērsts uz to, lai izveidotu taisnīgu, vienveidīgu un neitrālu sistēmu, kas izslēdz patvaļīgu vai fiktīvu muitas vērtību izmantošanu (*Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 9.novembra sprieduma lietā C-291/15 23.punkts*). Lai arī muitas vērtība parasti nosakāma, ņemot vērā par precēm faktiski samaksāto vai maksājamo cenu, šī cena ir lielums, kurš iespējami pēc vajadzības jāpielāgo, lai novērstu muitas vērtības patvaļīgu vai fiktīvu noteikšanu. Proti, darījuma vērtībai ir jāatspoguļo importētās preces patiesā ekonomiskā vērtība, un tajā jāņem vērā visi šīs preces ekonomisko vērtību veidojošie aspekti (*turpat, 25., 26.punkts*). Gan no Muitas kodeksa 29.–31.panta, gan no secības, kādā muitas vērtības noteikšanas kritēriji ir jāpiemēro atbilstoši šajos pantos noteiktajam, izriet, ka šīs tiesību normas atrodas pakārtotības attiecībās. Proti, tikai tad, ja muitas vērtību nevar noteikt, piemērojot kādu konkrētu tiesību normu, ir jāatsaucas uz tai noteiktajā secībā tūlīt sekojošo tiesību normu (*turpat, 29.punkts*).

[8] Īstenošanas regulas 181.a.panta 1.punkts noteic, ka muitas dienestiem nav jānosaka ievedpreču muitas vērtība, pamatojoties uz darījumu vērtības noteikšanas metodi, ja saskaņā ar 2.punktā noteikto procedūru tie nav pārliecināti, ņemot vērā pamatotas šaubas, vai deklarētā vērtība ir Muitas kodeksa 29.pantā minētā samaksātā vai maksājamā kopsumma. Šā panta 2.punkts noteic, ja muitas iestādēm radušās 1.punktā minētās šaubas, tās var lūgt papildu informāciju saskaņā ar 178.panta 4.punktu. ja vēl ir šaubas, muitas dienestiem pirms galīgā lēmuma pieņemšanas ir jāpaziņo attiecīgajai personai pēc tās lūguma arī rakstiski, par šaubu pamatojumu un jāsniedz tai pieņemama iespēja atbildēt. Galīgais lēmums un tā pamatojums ir jāpaziņo rakstiski attiecīgajai personai. Eiropas Savienības Tiesa lietā, kurā aplūkoto preču deklarētā cena bija vairāk nekā 50 procentu zemāka par statistiski vidējo cenu, atzina, ka tāda cenu atšķirība ir pietiekams pamats, lai muitas iestādes šaubītos un neatzītu deklarēto vērtību. Turklāt importēto preču darījuma vērtību apliecinošo dokumentu autentiskums nav izšķirošais kritērijs, bet gan viens no faktoriem, kas muitas iestādēm jāņem vērā. Proti, lai cik autentiski šie dokumenti arī nebūtu, šīm iestādēm var būt šaubas par importēto preču muitas vērtības pareizību (*Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 9.novembra sprieduma lietā C-291/15 38., 41.punkts*).

[9] Tādējādi vispirms, lai noteiktu, vai ir izmantojama darījuma vērtība, ir jānovērtē, vai tā atspoguļo importētās preces patieso ekonomisko vērtību. Šajā sakarā, kā tas izriet arī no norādītā regulējuma, jāraugās, vai darījuma vērtību nav ietekmējuši noteikti subjektīvi apstākļi, piemēram, darījuma pušu saistība vai kāds nosacījums vai apsvērums (Muitas kodeksa 29.panta 1.punkta „b" un „d" apakšpunkts). Šo noteikumu pamatā ir jau iepriekš norādītais princips preces muitas vērtības noteikšanā, proti, ka tai jāatbilst patiesajai ekonomiskajai vērtībai. Tādēļ tiesas arguments, ka pieteicēja ievestās preces muitas vērtības noteikšanai nav izmantojama darījuma vērtība, ja to ir ietekmējusi darījuma pušu īpaša noruna, ir pamatots.

[10] Jautājumā par to, vai konkrētajā gadījumā ir piemērojamas Muitas kodeksa 30.panta 2.punkta „a" un „b" apakšpunktā paredzētās metodes, atbilstoši kurām muitas vērtība ir darījuma vērtība attiecīgi vienādām precēm un līdzīgām precēm, pieteicējs iebilst, ka tiesa ir izdarījusi nepareizu secinājumu, ka līdzīgu preču metode ir piemērojama vienīgi jaunām precēm.

Senāts līdzīgā lietā ir norādījis, ka šo apakšpunktu tekstā nav atrodama tieša norāde, ka tiesiskās sekas attiecināmas uz jaunām precēm, tomēr tas izsecināms no Īstenošanas regulas normām. Saskaņā ar Īstenošanas regulas 142.panta 1.punkta „c" apakšpunktu „tādas pašas preces" ir vienā un tajā pašā valstī ražotas preces, kas ir vienādas visos aspektos, arī pēc fiziskām īpašībām, kvalitātes un reputācijas. Tikai niecīgas izskata atšķirības nav šķērslis par tādām pašām uzskatīt preces, kas visādi citādi atbilst šai definīcijai. Savukārt saskaņā ar „d" apakšpunktu „līdzīgas preces" ir vienā un tajā pašā valstī ražotas preces, kuras, lai gan nav vienādas no visiem aspektiem, ir ar līdzīgām īpašībām un sastāv no līdzīgiem materiāliem, kas ļauj tām izpildīt vienas un tās pašas funkcijas un būt komerciāli atvietojamām; nosakot, vai preces ir līdzīgas, ņem vērā preču kvalitāti, to reputāciju, preču zīmes esību u.c. Ievērojot minēto un atzīstot, ka lietotas vai bojātas preces nav iespējams objektīvi savstarpēji salīdzināt, jo atšķiras kvalitāte, ir secināms, ka Muitas kodeksa 30.panta 1.punkta „a" un „b" apakšpunktos paredzētā muitas vērtības noteikšana ar vienādu vai līdzīgu preču novērtēšanas metodi nav attiecināma uz lietotām precēm (*Senāta 2009.gada 3.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-433/2009 16.punkts*). Tāpat citā lietā norādīts, ka lietotu preču iegādes gadījumā nav šaubu, ka to kvalitāte var būt ļoti atšķirīga. Šādu preču importa gadījumos jo īpaši uzmanīgi būtu jāvērtē personas paskaidrojumi par preču īpatnībām un uzmanīgi jāizmanto salīdzināšana ar līdzīgu preču cenām (*Senāta 2016.gada 1.marta sprieduma lietā Nr. SKA-5/2016 17.punkts*).

Īstenošanas regulas 23.pielikumā norādīts, ka, piemērojot Muitas kodeksa 30.panta 2.punkta „a" un „b" apakšpunktu, muitas iestādes pēc iespējas izmanto identisku vai attiecīgi līdzīgu preču pārdošanu tādā pašā tirdzniecības līmenī un tādā pašā daudzumā kā novērtējamās preces. Ja dati par šādu pārdošanu nav atrodami, var izmantot datus par tirdzniecību ar identiskām vai, attiecīgā gadījumā, līdzīgām precēm, kas notiek saskaņā ar vienu no šādiem trim nosacījumiem: a) pārdošana tādā pašā tirdzniecības līmenī, bet citā apmērā; b) pārdošana citā tirdzniecības līmenī, bet tādā pašā apmērā vai c) pārdošana citā tirdzniecības līmenī un citā apmērā. Konstatējot pārdošanu, kas atbilst vienam no šiem trim nosacījumiem, izdara attiecīgas korekcijas: a) tikai daudzuma faktoriem; b) tikai tirdzniecības līmeņa faktoriem vai c) gan tirdzniecības, gan daudzuma faktoriem. Frāze un/vai pieļauj elastību pārdošanā un izdarīt vajadzīgās korekcijas jebkurā no trim nosacījumiem. Nosacījums korekcijai atšķirīgu tirdzniecības līmeņu vai atšķirīgu daudzumu dēļ ir tāds, ka šī korekcija neatkarīgi no tā, vai tā rada vērtības paaugstinājumu vai pazeminājumu, jāizdara, pamatojoties tikai uz uzrādītiem pierādījumiem, kuri skaidri konstatē korekcijas pamatotību un precizitāti, piemēram, spēkā esoši cenrāži ar cenām, kas norāda uz atšķirīgiem līmeņiem vai atšķirīgiem daudzumiem.

Tādējādi salīdzinājumam ar līdzīgām precēm atbilstoši šai metodei jābalstās uz objektīviem un salīdzināmiem rādītājiem. Savukārt lietotu preču gadījumā tieši lietojuma rezultātā radusies preces kvalitāte un īpašības katrā gadījumā var būt ļoti atšķirīgas un tādēļ kopumā objektīvi nesalīdzināmas. Līdz ar to arī elementi, kas ietekmē preces vērtību, netiktu pilnvērtīgi ņemti vērā un tādējādi nenoteiktu patieso ekonomiski pamatoto cenu. Savukārt, kā norādījusi Eiropas Savienības Tiesa, Muitas kodeksa 30.panta mērķis pēc būtības ir noteikt muitas vērtību saskaņā ar cenu, kāda parasti tiek prasīta par attiecīgo preci (*Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 28.februāra sprieduma lietā C-263/06 58.punkts*). Tādēļ ir secināms, ka Muitas kodeksa 30.panta 2.punkta „b" apakšpunktā paredzētā metode ir paredzēta gadījumiem, kad līdzīgu preču cenu salīdzināšana, kā to paredz norādītās tiesību normas, ir iespējama.

[11] Turklāt norādāms, ka visas noteiktās metodes kalpo tam, lai cenu noteiktu pēc iespējas atbilstošāku preces ekonomiskajai vērtībai. Katra metode ir piemērota gadījumiem, kur tā visefektīvākajā veidā palīdz nonākt pie objektīvi pareizākā rezultāta. Tādēļ katra metode secīgi arī paredz lielāku elastību attiecībā uz salīdzināmajiem lielumiem. Īstenošanas regulas 23.pielikums noteic, ka muitas vērtībām, kas noteiktas saskaņā ar 31.panta 1.punkta noteikumiem, pēc iespējas būtu jāpamatojas uz iepriekš noteiktām muitas vērtībām. Novērtējuma paņēmieniem, kas izmantoti saskaņā ar 31.panta 1.punktu, vajadzētu būt 29.pantā un 30.panta 2.punktā noteiktajiem paņēmieniem, taču samērīga elastība šādu paņēmienu pielietošanā būtu atbilstoša 31.panta 1.punkta mērķiem un noteikumiem.

Tādējādi izveidotā muitas novērtējuma regulējuma sistēma, kas paredz izslēgt patvaļīgu vai fiktīvu muitas vērtību izmantošanu, atbilst tirdzniecības prakses prasībām (*Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 28.februāra sprieduma lietā C-263/06 60.punkts*).

[12] Šādos apstākļos ir atzīstams, ka lietā pamatoti piemērots Muitas kodeksa 31.panta 1.punkts, proti, pieteicēja ievestajai precei muitas vērtība noteikta, pamatojoties uz Kopienā pieejamiem datiem.

Pieteicēja arguments, ka preces muitas vērtību nedrīkst noteikt, pamatojoties uz preču cenu eksportētājas valsts iekšzemes tirgū, vispārīgi ir pareizs. Tomēr jāņem vērā, ka pieteicēja ievestajai precei muitas vērtība nav noteikta, pamatojoties uz šādu preču cenām ASV iekšzemes tirgū. Apstāklis, ka iestādei šaubas par pieteicēja ievestās preces cenu sākotnēji radās, ievērojot cenas tieši eksportētājas valsts iekšzemē, nav ietekmējis rezultātu, jo preces muitas vērtība galīgi noteikta, pamatojoties uz Eiropas Savienībā pieejamiem datiem.

[13] Pieteicēja arguments, ka Muitas kodeksa 31.panta 1.punktā paredzētajiem Kopienā pieejamajiem datiem, lai tādus izmantotu, būtu jābūt apstiprinātiem ar Muitas kodeksa komitejas vai citas Eiropas Savienības institūcijas tiesību aktu, nav pareizs, turklāt tas arī nav pamatots ar tiesību normām. To, vai cenas, kas ietvertas attiecīgas kategorijas preču cenu katalogā, ir elastīgas un pamatotas, nenoteic, tas, kurš šādu apkopojumu ir apstiprinājis. To noteic vienīgi tas, kādas ziņas šādā apkopojumā ietvertas, jo apkopojuma saturam jābalstās uz tirdzniecībā faktiski pastāvošajām ziņām. Lietā nav nekādu priekšnoteikumu domāt, ka automašīnu cenu katalogā uzrādītās ziņas ir nevis tirdzniecībā pastāvošās, bet neatkarīgi no tā brīvi noteiktas vai fiktīvas. Tiesu praksē ir atzīts, ka lietotu automašīnu ievešanas gadījumā ir izmantojami muitas rīcībā esošie cenu katalogi, kuri regulāri tiek atjaunoti. Tādējādi tiek saprātīgi nodrošināta vienota prakse vērtības noteikšanā lietotiem automobiļiem, kā arī tiek nodrošināta vienlīdzības principa ievērošana (*piemēram, Senāta 2010.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-102/2010 12.punkts*). Arī Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka iestādes var pieprasīt tām vajadzīgo informāciju no ikvienas personas, kas ir tieši vai netieši iesaistīta attiecīgajās darbībās, tām ir jāizmanto visi to rīcībā esošie informācijas avoti un datubāzes (*Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 9.novembra sprieduma lietā C-46/16 53., 56.punkts*). Lai arī šī atziņa izteikta Muitas kodeksa 30.panta 2.punkta „a" apakšpunkta sakarā, nav pamata to neattiecināt uz citām preču muitas vērtības noteikšanas metodēm, jo tā atbilst to piemērošanas sistēmai un būtībai.

[14] Pieteicējs norādījis, ka tiesa nav ņēmusi vērā Administratīvā procesa likuma 49.panta ceturto daļu, kas skaidri noteic, ka likumā noteiktā termiņā iestādei administratīvā procesa gaitā ir jāizpilda procesuālā darbība (lēmuma pieņemšana), kas iesniedzējam vai administratīvā akta adresātam ir nelabvēlīga, pēc termiņa izbeigšanās šo procesuālo darbību nevar izpildīt. Līdz ar lēmumu pieteicējam ir radīts gan morāls kaitējums, gan materiāli izdevumi, tāpēc lēmums ir uzskatāms par nelabvēlīgu. Arī Administratīvā procesa likuma 49.panta trešā daļa noteic, ka termiņa neievērošana pati par sevi uzskatāma par morālo kaitējumu Administratīvā procesa likuma 92.panta izpratnē.

Administratīvā procesa likuma 49.pants šajā gadījumā nav piemērojams, jo tas regulē procesuālas darbības izpildes termiņu. Administratīvā akta izdošana nav procesuāla darbība minētās tiesību normas izpratnē. Administratīvā akta izdošanas termiņus regulē citas tiesību normas, uz ko savā spriedumā norādījusi tiesa. Tiesa arī izvērtējusi iestādes rīcību lēmuma pieņemšanā un norādījusi gan uz pieteicēja, gan iestādes tiesībām un pienākumiem šajā sakarā. Pieteicējs par tiesas apsvērumiem nav izteicis jebkādus iebildumus, kurus varētu pārbaudīt. Senāts arī nesaskata, ka tiesas apsvērumi būtu nepareizi.

[15] Pieteicējs norāda, ka tiesa nav vērtējusi apstākli, ka augstākā iestādē lēmumu par pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu pieņēmis dienesta ģenerāldirektora pienākumu izpildītājs, kas vienlaikus bija dienesta Muitas pārvaldes vadītājs. Tādēļ, pieteicēja ieskatā, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 14.[1]pantu pastāv pamatotas šaubas par amatpersonas objektivitāti, pieņemot lēmumu.

Senāts lietā, kurā gan sākotnējo lēmumu, gan lēmumu, kas pieņemts par apstrīdēšanas iesniegumu, bija pieņēmusi viena un tā pati amatpersona, atzinis, ka pats par sevi apstāklis, ka lēmumu ir pieņēmusi amatpersona, par kuras objektivitāti var pastāvēt šaubas, atbilstoši Latvijas administratīvo tiesību regulējumam nevar kalpot par pamatu šāda lēmuma atzīšanai par spēkā neesošu (Administratīvā procesa likuma 74.pants). Šāds apstāklis vienīgi var būt pamats uzskatīt administratīvo aktu par apstrīdamu (minētā likuma 75.pants), kas savukārt nozīmē, ka tiesai ir jāpārbauda, vai iespējamā amatpersonas ieinteresētība lietas iznākumā nav ietekmējusi lēmuma tiesiskumu pēc būtības (*Senāta 2018.gada 27.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-36/2018 11.punkts*). Proti, attiecīgais apstāklis lēmumu pieņemšanā pats par sevi nerada pamatu lēmuma atcelšanai, to var radīt vienīgi novērtējuma rezultātā izdarīts secinājums, ka amatpersona bijusi ieinteresēta un tas ietekmējis (vai varēja ietekmēt) tās pieņemto lēmumu. Savukārt apstāklis, ka iestādes augstāko amatpersonu tās prombūtnes laikā aizvieto iestādes struktūrvienības vadītājs ar noteiktu kompetenci lēmumu pieņemšanā, nav neierasts un nepieļaujams. Tādēļ pamats izvērtēt lēmuma tiesiskumu no šāda aspekta ir tad, ja personai, attiecībā uz kuru lēmums tiek pieņemts, radušās pamatotas šaubas par attiecīgās amatpersonas objektivitāti un tā par savām šaubām norādījusi. Tiesai nebija pamata šo jautājumu vērtēt, jo pieteicējs uz to nebija norādījis. Arī kasācijas sūdzībā pieteicējs nenorāda uz konkrētiem apstākļiem, kas liktu secināt, ka lēmuma pieņēmējs nav bijis objektīvs.

[16] Šādos apstākļos apgabaltiesas sprieduma atcelšanai nav pamata.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 19.novembra spriedumu, bet /pers. A/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

V. Kakste Dz. Amerika V. Krūmiņa